

Иван Вазов
Доктор Андрозов

Доктор Андрозов се твърде смути, когато, като отвори Поделковата вратня и влезе в двора, видя оттам през отворения прозорец на стаята, дето лежеше болният му, че блещукаха вошени свещи, а в същия миг замириса му на тамян!

– Умрял е! – избъбла той и бърже се повърна по стъпките си и излезе на пътя.

Защото не са едните дяволи, които бягат от миризмата на тамяна...

Стряскането му, слисването му бяха големи на доктор Андрозова. Снощи той беше оставил болния си в значително подобро състояние, тифусната криза беше преминала благополучно и той обяви тържествено на домашните на Поделкова, че опасност няма вече и даже не счита за нужно да посещава Поделкова. Домашните и сам Поделков обаче помолиха доктора да заобикаля пак всеки ден. И докторът днес с най-голямо спокойствие бутна вратата им, когато зърна в стаята зловещите признаци, които означават присъствието на покойник.

Как тъй, въпреки всичката му увереност и дългата му лекарска опитност, болестта внезапно беше вземала такъв гибелен обрат, щото тъй скоро беше уморила Поделкова?

Доктор Андрозов беше в твърде скверно състояние на духа!

Право да кажем – досадата му произлизаше не толкова от скръб или съжаление за смъртта на един негов клиент: почтен е броят на ония, които той не бе могъл да спаси от косата на смъртта. Докторите имат своя философия, която ги успокоява: „Ние изцеряваме ония, които са способни да бъдат изцерени; на осъдените душа не можем да дадем“. Тъмни, неопределени фрази, но достатъчни, за да възстановят душевния мир на доктора... Народната мъдрост, и тя се е притекла на помощ на философията на докторите, в много по-абсолютна и отсечена форма: „Ако има век, ще има и лек!“, казва тя за болния.

Досадата на доктор Андрозова произлизаше от това, че той има глупостта да се цапне рано-рано у Поделкова, когато Поделков беше прострян вдървен и окръжен с вошеници и със заупокойни молитви. Нарядно видели са от къщи, видели са позорното му бягство – знак на нечиста съвест – непременно така щяха да си го изтълкуват огорчените домашни на покойния.

Такава случка беше първата в дългогодишната му докторска деятелност. Когато Андрозов оставяше вечерта един свой болен в опасно положение или се съмняваше макар на косъм в осъмването му, той се пазеше да не иде сутринта у болния, доде го не повикаха нарочно. Когато понякогаж по някое нравствено побуждение или по друга причина се

решаваше да наруши благоразумното си правило, той по-напред с голяма внимателност слухтеше и душеше, за да улови какъв-годе признак за „умряло“ в къщата и само когато наблюденията му го успокояваха, буташе портата.

Защото, има ли по-неприятно нещо за един доктор, по-глупаво положение, отколкото да се окуми в дома на един свой болен, който има нужда вече от поп, а не от доктор? После, сърдитите погледи на домашните, прикритите или явни натяквания и вайкания, винаги жестоко-оскърбителни за доктора!

В случая Андрозов беше уверен, че е карал Поделковото лекуване с голямо внимание – Андрозов беше винаги внимателен към богатите болни (Поделков беше богат) – и ако е умрял тъй внезапно, то е, защото е бил осъден да умре. „Ако има век, ще има и лек.“

Но, както и да е, нему му беше много скверно и горният афоризъм недостатъчно го примиряваше с факта (Поделков беше богат). По една неумолима асоциация на идеи той си припомни сега пък случаи на сгрешаване или нерадене от негова страна със смъртотворни последствия. И въпреки нежеланието му, неприятни спомени се будеха, шатреха в ума му; работи, отдавна минали и забравени, сега възкръсваха в поразителна ясност и реалност пред него. Той си припомни например, когато еднаж, подир вечеря, при кафето си, една бедна сиромахкиня от тяхната махала се втурна у него и с уплашен глас го повика при зле болния си син. Това обезпокоение го ядоса и той попита грубо: – „Имаш ли пет лева?“ – „Един лев само имам, майка!“ – „Нямаш? Аз не ходя!“ Сиромахкинята си излезе разплакана. През нощта момчето умря, лишено от навременна медицинска помощ. Друг път, на една невеста от Ючбунар, поради повърхна и небрежно направена диагноза, той предписа вместо нужното лекарство съвсем друго, пагубно в положението, в което се намираше болната. Той разбра грешката си, когато я завари, че бере душа... Ами нещастният Калудов?... Ами евреинът Нахим? Те спят сега на Орландовци и той знае от що... И други, и други... Истина, всичките тия бяха бедни и незначителни хорица... Но тия спомени ядосаха доктора – не че съвестта му имаше някаква намеса тука – а тъй, просто му теготяха със своята досадливост, както една упорита муха, която ти каца постоянно на носа, или леплива паяжина, закачена на шапката ти...

Едвам беше извървял петдесетина разкряча, преследван от подобни мисли, докторът видя, че отсреща се зададе Поделковата женена сестра, която бе видяла, че излиза от братови й. Когато снощи той напусна болния, тя беше там и чу тържественото му уверение, че брат й е спасен.

Очевидно, тя не знаеше още скръбната новина, та лицето ѝ беше така спокойно, стори му се даже весело. Той прибледня, обзе го малодушие, помисли даже да удари на друга страна, да я не срещне, но беше късно. Тя го приближи.

– Добрутро, господин докторе, как е бачо? – попита тя усмихната вече.

– Госпожо, бях... Брат ви е... Тая заран... Човещина...

Андрозов смънка думите си, той не чувствуваше земята под себе си. Но като забеляза уплашеното лице на сестрата, той излъга, за да се избави от неприятности:

– Брат ви... доста добре е...

Лицето на сестрата се проясни.

– Да, и аз бях у дома тая заран и бачо е още по-добре. Та затова наредихме да му се свети масло... Нека господ си има милост за него, пет деца дребни има...

– Да? – извика докторът с такъв страшен глас, щото го чу цялата улица. – Да идем, да идем!

И той се повърна скоришката с Поделковата сестра и влезе в стаята на оздравяващия болен.

Два свещеника четяха молитви за здраве сред дима от кандилницата и при няколко вощеници, турени на постлана с месал маса. Поделкову беше толкова подобряло, щото беше можал да стане прав и да присъствува на маслоосвещението.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3800>]